

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗ 1700ΕΤΗΡΙΔΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΤΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΘΕΟΥ

Αριθμ. Πρωτ. 441

"Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ οὕτως εὐδοκήσας" καὶ οἰκονομῶν τὰ πάντα τοῖς πᾶσι καὶ ὀδηγήσας εἰς τὴν "Ἀναστάσεως ἡμέραν ταύτην" καθ' ἣν "τὰ πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ".

Συμπληροῦνται κατὰ τὸ τρέχον ἔτος χίλια ἑπτακόσια ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἐπικοινωνοῦντες πρὸς τὴν ἐν παντί τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐκκλησιαστικῶν ἀπευθύνομεν ἀπὸ τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μὴ νύμα ἐλπίδος, ἀγάπης, εἰρήνης καὶ αἰσιοδοξίας, καθ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει ὡς συνεχῆς θεοφάνεια. "Ὁ ἑωρακὴς τὸν Υἱὸν ἑώρακε τὸν Πατέρα" (πρβλ. Ἰωάν. δ' 9) καὶ ὁ ἑωρακὴς τὸν Θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας ἑώρακε τὸν ἀοράτως μεθ' ἡμῶν ὄντα Θεάνθρωπον Κύριον καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Τοιοῦτος θεσμός ἐν ἐλευθερίᾳ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία· "τοιοῦτος ὁ Χριστιανισμός· ἐν δουλείᾳ ἐλευθερίαν χαριζόμενος". (πρβλ. Ἰ. Χρυσόστομος, Ὁμιλία ΙΘ' εἰς Α' Κορινθίους, 193).

Διὰ τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων οἱ διωγμοὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς θρησκείας κατὰ τύπον νομικὸν ἐπαύθησαν καὶ ἐθεσμοθετήθη διὰ πρώτην φοράν δι' ἀνθρωπίνου περιβλήματος ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἰς τὸν κόσμον. Ὅμως, ἡ ἐλευθερία ἢ ὁ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε (πρβλ. Γαλ. ε' 1) δέν εἶναι τύπος καὶ γράμμα. Εἶναι ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν ἐπιζητοῦμεν πάντοτε, ὥστε νὰ γίνωνται τὰ πάντα "καινά". Ἄλλωστε, μήπως δέν προσδοκῶμεν καινὸν οὐρανὸν καὶ καινὴν γῆν;

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου, τοῦ πρό Χριστοῦ "παλαιοῦ Ἰσραήλ", ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν θεανθρωπίνην ἔνσαρκον παρουσίαν τοῦ "καινοῦ Ἰσραήλ", καὶ ἡ ἐλευθέρα ἔκφρασις τῆς συνειδητῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου ἦτο πλήρης διώξεων καὶ διωγμῶν μέχρι μαρτυρίου αἵματος ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

Εἰς τὴν ἱστορίαν καταγράφονται καὶ διωγμοὶ κατὰ προσώπων, τὰ ὅποια εἶχον

διαφορετικήν αντίληψιν καί πίστιν περί τῆς Θεότητος ἀπό αὐτῆς τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ἄρχων ἢ ἡ κοινωνία τῆς ὁποίας ἀπετέλουν μέλη.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἀναφέρεται εἰς τὸν θεωρούμενον κοσμοκράτορα τότε βασιλέα Ναβουχοδονόσορα· εἰς τὴν κατασκευὴν μεγάλης εἰκόνης τοῦ προσώπου του· καί εἰς τὴν ἀπίστησιν αὐτοῦ παρὰ πάντων τῶν ὑπηκόων του ὅπως προσκυνοῦν αὐτὴν δι' ἐδαφιαίας ὑποκλίσεως.

"Οἱ τρεῖς εὐαγεῖς Παῖδες" ἐρρίφθησαν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός, διότι ἠρνήθησαν νά προσκυνήσουν τὸ εἶδωλον τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Ἡρνήθησαν ἐν τῇ πράξει νά ἀποδώσουν εἰς κοσμικὸν βασιλέα τὴν ἀξίαν τῆς ἰσοθεΐας, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδεν αὐτός οὗτος εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ἐδιώχθησαν καί ἔσχον μαρτυρικὸν τέλος διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καί ἡ Ἁγία Σολωμονὴ καί οἱ ἑπτὰ μακαββαῖοι παῖδες σὺν τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν Ἐλεαζάρῳ. Τὴν αὐθιγὴν τῆς ἡμέρας τοῦ Ναβουχοδονόσορος διέψευσε πανηγυρικῶς ἡ κάμινος τοῦ πυρός, ἡ ὁποία, προτυποῦσα τὸ Μυστήριον τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, ἐδρόσισε καί ἐφύλαξεν ἀσινεῖς τοὺς Τρεῖς Παῖδας, ὡς τὸ Πῦρ τῆς Θεότητος τὴν Παρθένον Θεοτόκον.

Οἱ ἀρνηθέντες νά προσκυνήσουν τὸν ἐξ ἀλόγου ὑπερηφανείας ἰδιοποιηθέντα τὴν ιδιότητα τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπων αἰχμάλωτοι Παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες μεγάλη τῆ φωνῇ, "πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν Κύριον", προεικόνισαν τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν ἔφευρεν ὁ Κύριος, "γενόμενος ὑπὸ νόμον ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσῃ" (πρβλ. Α' Κορ. θ' 20).

Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης κατεδικάσθη εἰς θάνατον μέ τὴν αἰτιολογίαν ὅτι δέν ἀπεδέχετο τοὺς θεοὺς τοὺς ὁποίους ἡ πόλις ἐλάτρευεν. Ὁμοίως ἀτομικαὶ διώξεις κατὰ τῶν ὑποστηριζόντων διαφορετικὰς δοξασίας ἀναφέρονται πολλαὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ἡ δίωξις τοῦ Ἀναξαγόρου τοῦ Κλαζομενίου ἐπειδὴ ὑπεστήριζεν ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι πυρακτωμένη πέτρα ἢ ἡ δίωξις τοῦ Διαγόρου τοῦ Μηλίου ἐπειδὴ ἐκατηγόρει τὰ ἀρχαῖα εἰδωλολατρικὰ μυστήρια καί ἀπέτρεπε τοὺς πολίτας νά συμμετέχουν εἰς αὐτά.

Ὅπωςδήποτε οἱ διωγμοί, πραγματικοὶ καί ἰδεολογικοί, ἀνά τοὺς αἰῶνας, καίτοι ὠδήγησαν πολλάκις καί ὠδηγοῦν εἰς τὸ ἐν μαρτυρίᾳ μαρτύριον, οὐδέποτε κατέλυσαν τὴν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων θρησκευτικὴν ἀνεκτικότητα, ἡ ὁποία διεκηρύχθη ἐπισήμως διὰ τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων.

Οἱ ρωμαῖοι αὐτοκράτορες κατεῖχοντο ὑπὸ ἀπολυταρχικοῦ πνεύματος καί κατέστησαν ἑαυτοὺς ἀρχηγούς καί τῆς θρησκείας. Μάλιστα δέ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νά ἀπαιτοῦν τὴν ἀναγνώρισιν εἰς αὐτοὺς θεϊκῆς ιδιότητος καί ἀντιστοίχου τιμῆς.

Ἡ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἀπόρριψις τῶν ὡς ἄνω ἀπαιτήσεων τοῦ αὐτοκράτορος προεκάλει τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, ἔνεκα κυρίως τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς αὐθεντίας αὐτοῦ. Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀνθρωποκεντρικῆς θεωρήσεως οἱ γνωστοὶ ἀνηλεεῖς διωγμοί, οἱ ὁποῖοι προεκάλεσαν ἑκατόμβας μαρτύρων, οἵτινες "ἔπλυναν τὰς στολάς αὐτῶν καί ἐλεύκαναν αὐτάς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἁγίου" (Ἀποκ. Ἰωάν. ζ',14).

Συμπερασματικῶς, οἱ διωγμοὶ κατὰ τῆς θρησκείας κατέληξαν εἰς τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Ἰεροῦ Χρυσοστόμου: "Τὸν δέ Θεῶν πολεμοῦντα οὐκ ἐνὶ ποτέ εἰς χρηστόν καταστρέψαι τέλος· ἀλλ' ὁ

τοιούτος ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς τόλμης οὐδέν ἴσως πείσεται δεινόν [...] ἂν δέ ἐπιμένη τῇ παροιμία [...] μηδέποτε τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἄπτεσθαι μάχης, ὡς οὐκ ἐνὸν τὴν ἀήττητον ἐκείνην χεῖρα διαφυγεῖν" (Εἰς τοὺς πολεμοῦντας τὸν μοναχικὸν βίον Α΄, Ρ.Γ. 47,319).

Οἱ Αὐτοκράτορες Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, τῆς Ἀνατολῆς, καὶ Λικίνιος, τῆς Δύσεως, παρεδέχθησαν μετὰ τρεῖς αἰῶνας σκληροτάτων διωγμῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὅτι ἡ θρησκευτικὴ μισαλλοδοξία καὶ οἱ συνεχεῖς διωγμοὶ κατ' αὐτῶν εἰς οὐδέν ὠφέλησαν τὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἀπεφασίσθη δέ ὑπ' αὐτῶν ὅπως ἐπιτραπῆ εἰς τοὺς χριστιανούς ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν λατρείας τοῦ Θεοῦ. Τὴν βούλησιν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, "λογισαμένου τό ἔντεχνον τοῦ διαβολικοῦ πολέμου" ἀπεικονίζει τό περιεχόμενον τοῦ πάντοτε σ υ γ χ ρ ὀ ν ο υ τούτου Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων τοῦ ἔτους 313 μ.Χ., τό ὁποῖον ἀπετέλεσε τὴν β ἄ σ ι ν τῆς μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἀναγνωρισθείσης παγκοσμίως ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως.

Τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων περιλαμβάνει προκεχωρημένας θέσεις διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἐκπεφρασμένας εἰς δεκατρεῖς ἐνότητας. Θεσπίζονται ἁ ρ χ α ἰ παράδοξοι διὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ Δ΄ αἰῶνος, αἱ ὅποια παραμένουν πάντοτε ἀρχαί καὶ ὁδοδείκται, ἔστω καὶ ἐάν προβάλληται ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἐφαρμόζονται αὐταὶ πλήρως καὶ ἐν τῷ κειμένῳ "ἐν τῷ πονηρῷ" κόσμῳ τούτῳ τῆς "ἀδικίας" καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ "σκοτούς", ἀντὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ Φωτός.

Ὁμολογοῦνται καὶ διακηρύσσονται: ὁ σεβασμός εἰς τὴν σκέψιν καὶ εἰς τὴν βούλησιν ἐκάστου νά ἐπιμελῆται τῶν θείων πραγμάτων ὡς αὐτός βούλεται· ἡ εὐλάβεια καὶ τό σέβας πρὸς τό θεῖον καὶ ἡ ἀπόδοσις εἰς τοὺς Χριστιανούς καὶ εἰς πάντας τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐπιλογῆς θρησκείας, ἄνευ ἐνοχλήσεώς τινος· ἡ παράδοσις πάραυτα ἄνευ χρονοτριβῆς τινος εἰς τό σῶμα τῶν χριστιανῶν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σύνοδον, τῶν κατασχεθέντων καὶ ἀφαιρεθέντων τόπων λατρείας αὐτῶν καὶ λοιπὰ· ταῦτα δέ πάντα, ὥστε "ἡ θεία μέριμνα, ἡ ὁποία μᾶς περιβάλλει, τῆς ὁποίας πείραν ἐλάβομεν ἤδη εἰς πολλὰς περιστάσεις, νά μείνη εἰς ἡμᾶς ἀσφαλῆς διὰ παντός".

Διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου καὶ διὰ τῶν ἀκολουθησασῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἔννοια τῶν ἀ ν θ ρ ω π ἰ ν ω ν δ ι κ α ι ω μ ἄ τ ω ν. Καθιερώθησαν διὰ πρώτην φοράν αἱ ἀνωτέρω περιγραφόμεναι ἀξίαι, ὁ σεβασμός τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἡ ἐλευθερία τῆς ἐκφράσεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως - ἀξία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς- καὶ πάντα ὅσα ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν τῆς σήμερον ἰσχυροῦσης σχετικῆς νομοθεσίας καὶ τῶν περιλαμβανομένων ἐν αὐτῇ διατάξεων εἰς τὰς κατὰ καιροὺς διακηρύξεις διεθνῶν ὀργανισμῶν καὶ κρατικῶν ὀλοτήτων.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, οὐκ ἐξ ἀνθρώπων λαβὼν τὴν κλησιν, περιεπτύχθη πάντας, λαόν καὶ Ἐκκλησίαν, πιστοὺς καὶ ἀπίστους, καὶ ἐγένετο διάκονος τοῦ ἔργου τῆς εὐημερίας ἐν γαλήνῃ καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐξῆς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μεταμορφώνει τοὺς θεσμούς, τὴν ζωὴν καὶ ἀναγεννᾷ τὸν κόσμον, ὅπως ἀκριβῶς ἡ Βάτος ἡ καιομένη καὶ μὴ φλεγόμενη τοῦ Σινᾶ, ἡ Μήτηρ "ἡ τὸν ἀχώρητον χωρήσασα", τὴν Ζωὴν, "ἵνα ζωὴν ἔχωμεν" (πρβλ. Ἰωάν. ι' 10).

Παρατηροῦντες μετὰ προσοχῆς τὴν ἔκτοτε ἱστορίαν τοῦ κόσμου, ἰδίᾳ σήμερον, μετὰ 1700 ἔτη ἀπὸ τῆς θεσπίσεως διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, διαπιστοῦμεν

μετά λύπης, ὅτι ἀτυχῶς αἱ θεσπιζόμεναι ὑπ' αὐτοῦ διατάξεις ὑπέρ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας πολλάκις κατά τό παρελθόν παρεβιάσθησαν, οὐχί μόνον εἰς βάρος τῶν Χριστιανῶν, ἀλλά ἐνίοτε καί ὑπό τῶν Χριστιανῶν κατ' ἀλλήλων καί κατά τῶν ὀπαδῶν ἄλλων θρησκειῶν.

Δυστυχῶς, ὅταν οἱ Χριστιανοί κατέστησαν πλειονοψηφία εἰς τήν κοινωνίαν, ὑπῆρξαν περιπτώσεις τινές ὑπερζηλωτικῆς τάσεως μεταξύ αὐτῶν. Ἐκ τῶν πλέον ἀξιοκατακρίτων συμπεριφορῶν τῆς μισαλλοδοξίας χριστιανῶν κατ' ἀλλήλων ὑπῆρξε τό μεταξύ αὐτῶν σχίσμα καί ἡ διαίρεσις τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, λησμονησασῶν τῶν ἐπακολουθησασῶν γενεῶν ὅτι "οὐ μεμέρισται ὁ Χριστός" (πρβλ. Α' Κορ. α' 13) καί ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα "γῆ καί σποδός" (Σοφ. Σιράχ. ι', 9) καί ἠγνοήσαμεν καί παραβλέπομεν τήν ἀγωνίαν τῆς διαιρέσεως τοῦ ἀρράφου χιτῶνος τοῦ Κυρίου, τῆς Ἐκκλησίας, κατά τόπον καί ἐπί μέρους ὡς Μιᾶς καί Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς. Καί ὡς ἄλλη "κάμινος κακίας" (πρβλ. Παροιμ. ις' 30), δέν ἔχομεν ἀγάπην καί εἰρήνην καί ἀνεκτικότητα, καί δέν ὑποβάλλομεν εἰς ἑαυτούς καί ἀλλήλους τό καίριον ἐρώτημα μήπως "ὁ κρίνων πᾶσαν τήν γῆν οὐ ποιήσεις κρίσιν" (Γεν. ιη', 25-26) καί δι' ἡμᾶς;

Τόν παρελθόντα αἰῶνα, ἡ Ὁρθόδοξος ἰδιαιτέρως Ἐκκλησία κατεδιώχθη ἀπηνῶς ὑπό τοῦ ἀθεϊστικοῦ καθεστῶτος καί τῶν λοιπῶν ἐξαρτωμένων ἰδεολογικῶς ἐξ αὐτοῦ καθεστῶτων, ἰδιαιτέρως εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Εἰς ὠρισμένας δέ χώρας οἱ Χριστιανοί ἀντιμετωπίζονται ἀκόμη καί σήμερον μετά μεγάλης δυσμενείας, παρ' ὅλον ὅτι διὰ πολλῶν διεθνῶν συμβάσεων ἔχει πλέον παγκοσμίως ἀναγνωρισθῆ τό δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας.

Αἱ σχετικαί πρός τήν θρησκευτικήν καταπίεσιν ἐκθέσεις τῶν ἀρμοδίων Διεθνῶν Ὄργανισμῶν βρῖθουν συγκεκριμένων περιπτώσεων θρησκευτικῆς καταπίεσεως εἰς βάρος κυρίως χριστιανικῶν θρησκευτικῶν μειονοτήτων καί μεμονωμένων χριστιανῶν.

Ἦδη καί σήμερον χρειάζεται, δυστυχῶς, νά τονίζηται, ὅτι ἡ ἀνεξιθρησκεία καί ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας εἶναι πολιτιστική κατάκτησις. Μεγάλαι περιοχαί τῆς γῆς κατοικοῦνται ὑπό ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι δέν ἀνέχονται θρησκευτικήν πίστιν διαφορετικήν τῆς ἰδικῆς των.

Θρησκευτικοί διωγμοί ἐξακολουθοῦν νά γίνωνται, ἂν καί δέν ἔχουν τήν μορφήν τῶν κατά τῶν πρώτων χριστιανῶν διωγμῶν. Διακρίσεις διάφοροι δυσμενεῖς διὰ τούς ὀπαδούς ὠρισμένων θρησκευτικῶν πίστεων ὑφίστανται καί πολλάκις εἶναι ἐντόνως καταπιεστικά. Εἰς πολλάς περιπτώσεις ἐπικρατεῖ ὁ θρησκευτικός φανατισμός καί φονταμενταλισμός, ὥστε τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων νά εἶναι ἐπίκαιρον καί σήμερον καί νά ἀπευθύνηται πρός ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, παρὰ τήν πάροδον 1700 ἐτῶν ἀπό τῆς ἐκδόσεώς του, δέν τό ἔχουν ἐφαρμόσει ἐν τῷ συνόλῳ του.

Καθορῶντες τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐν ἐλευθερίᾳ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀτυχῶς, παρὰ τήν ραγδαίαν πρόοδον τῆς κατ' ἄνθρωπον ἐπιστήμης καί τὰς ἀνακαλύψεις, δέν ἔφθασεν εἰσέτι ὡς σύνολον ὁ κόσμος εἰς τήν ἀνωτέραν ἀντίληψιν καί παραδοχήν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καί ὅτι ἀπαιτεῖται σύντονος προσπάθεια διὰ τήν ἐπίτευξιν τοῦ στόχου τούτου.

Οί σύγχρονοι θρησκευτικοί διωγμοί κατά τῶν Χριστιανῶν ἀποκαλύπτουν καί πάλιν τήν δύναμιν τῆς πίστεως καί τήν Χάριν τῆς ἀγιότητος.

Πατέρες, Ἀδελφοί καί Τέκνα ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ,

Ἡ ἐορταζομένη αὕτη ἐπέτειος ἀποτελεῖ καίριον σῆμα. Τό σῆμα ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπολέσῃ τήν ἐνότητά του πρὸς τήν Ἐκκλησίαν, ἢ ὅποια συγκροτεῖται διὰ τοῦ Τριαδικοῦ "καθώς", ἀπόλλυσι καί τήν ἐλευθερίαν του. Διότι ἀπόλλυσι τόν ἑαυτόν του, ὁ ὁποῖος εἶναι πάντες οἱ ἄλλοι. Τό πᾶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φανερώνει τό Τριαδικόν "καθώς", ἰδιαίτερος ἡ εὐχαριστιακὴ ἱερουργία, ἢ ὅποια ἀποτελεῖ τήν καρδίαν τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι χάρισμα, δωρεά ἐκ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν σωθῇ τό Τριαδικόν "καθώς", σώζεται ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπον καί κοινωνία. Καί ἐάν σώζωμεν καί βιώμεν τό "καθώς", τό θεανθρώπινον, τότε τό ἀσυγχύτως καί ἀδιαιρέτως τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ συνελθουσῶν φύσεων διατηρεῖται καί ἐπεκτείνεται ὡς ἐυλογία εἰς τήν ἐνότητα ἀληθείας καί τῆς ζωῆς, θεσμοῦ καί Χάριτος, νόμου καί ἐλευθερίας. Περιχωροῦνται ἀτρέπτως καί ἀναλλοιώτως τὰ φαινομενικῶς ἀντίθετα, κατὰ τό πρότυπον τῆς Θεομήτορος ἢ ὅποια ἤγαγεν εἰς ταῦτό τᾶναντία καί ἐν τῇ περιχωρήσει ταύτῃ διακρίνεται ἡ πανταχοῦ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος διαρκῆς παρουσία τοῦ Θεανθρώπου, ὁ Ὅποῖος ἐξακολουθεῖ νά πορεύηται ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ εἰς τόν ἀγρόν τῆς ἱστορίας. Καί συμπορεύεται πρὸς τόν ἀγωνιῶντα, ἐρευνῶντα καί ἀπελπιζόμενον ἄνθρωπον, οὐχί διὰ νά τῷ δώσῃ "μαγικάς λύσεις" ὡς ναρκωτικόν τῶν αἰσθήσεων ἀλλὰ διὰ νά τῷ ἀνεώξῃ τούς ὀφθαλμούς, νά τῷ χαρίσῃ τὰς αἰσθήσεις καί νά τόν ἀναγάγῃ εἰς τόν οὐρανόν καί νά καταγάγῃ εἰς τήν γῆν τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, τό Ὅποῖον ὡς Τριαδική ζύμη εἰσέρχεται εἰς τό γεῶδες ἡμῶν φύραμα.

Οὐδεὶς ἀνθρώπινος θεσμός, οὔτε καί ἂν ὀνομάζῃται ἐκκλησιαστικός, δύναται νά χωρέσῃ, νά ἀνεχθῇ καί νά ἰκανοποιήσῃ τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐντός του τήν πνοήν τοῦ Θεοῦ, ἐπιποθεῖ τό "πορρωτέρω", τήν ἐπέκτασιν, τόν Χριστόν. Καί δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναπαυθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ἢ ἐνδοκοσμικὴν προοπτικὴν, διότι διψῇ τό ἀσύλληπτον καί ἀνθρωπίνως ἀνέφικτον. Ὀλόκληρος ἢ ὑπαρξίς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογεῖ "ὄχι" εἰς τόν κοσμικῶς ὀργανωμένον θεσμόν, ὁ ὁποῖος θέλει δῆθεν νά τόν χειραγωγῇ εἰς τό μυστήριον τῆς ζωῆς καί τῆς σωτηρίας.

Διὰ τόν ἄνθρωπον ὁ μηχανικῶς λειτουργῶν "καλός" πνευματικὸς θεσμός εἶναι "μόνον" ὁ ἐτοιμόροπος, ὁ διαλελυμένος καί ἀνύπαρκτος. Διὰ τοῦτο καί ὁ τὰ πάντα γινώσκων καί ἐτάζων καρδίας καί νεφρούς Κύριος ἤλθε καί διέλυσε τὰς "φυλακάς". Ἐδιώχθη καί διώκεται. Εἰς τό τέλος ἐνίκησε μέ τήν Ἀνάστασίν Του. Καί κατέστρεψε τήν ἀπάτην. Ἀνέτρεψε τὰς τραπέζας τῶν κολληβιστῶν καί τὰς καθέδρας τῶν ἐμπόρων, οἱ ὁποῖοι μετέτρεψαν τόν Ναόν τοῦ Θεοῦ εἰς "οἶκον ἐμπορίου" (Ἰωάν. β' 17). Ἀπήλλαξε τήν ἀνθρωπότητα ἐκ τῆς "κατάρας" τοῦ Νόμου (Γάλ. γ' 13). Καί διὰ τῆς καθόδου Του εἰς τόν Ἄδην "μοχλοὶ συνετρίβησαν, ἐθλάσθησαν πύλαι, μνήματα ἠνοίχθησαν, νεκροὶ ἀνέστησαν" (πρβλ. ἀπόστιχα Μ. Ἐσπερινοῦ Μ. Παρασκευῆς).

Καί ἐξήλθομεν ὅλοι οἱ "νεκροὶ" ἀπὸ ἀγάπην, ἀπὸ ἐλευθερίαν, ἀπὸ ἀνθρωπῖνα δικαιώματα, ἀπὸ πίστιν, ἀπὸ ἐλπίδα, ἀπὸ προσδοκίαν, ἀπὸ φῶς, ἀπὸ δικαιοσύνην, ἀπὸ ἀλήθειαν, ἀπὸ Ζωήν, ἐξήλθομεν εἰς τό Φῶς: "Καί νεκρός οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος" (Κατηχητήριος Λόγος Ἱεροῦ Χρυσοστόμου).

Συνεκροτήθη ἡ Ἁγία Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διὰ τῶν αἰῶνων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁσίων, τῶν δικαίων, παρὰ τοὺς διωγμούς καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους πειρασμούς, δέν εἶναι "φυλακή", ἀλλά ἐλευθερία καὶ κραταιά, ὡς ὁ θάνατος, ἀγάπη. Ἡ Ἐκκλησία, κῆρυξ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἀνά τοὺς αἰῶνας, εἶναι συνέχεια καὶ συνέπεια τῆς μήτρας μιᾶς ἄλλης Μητρός, "εὐρυχωροτέρας τῶν οὐρανῶν", ἡ ὁποία γεννᾷ τόν ἐλεύθερον ἄνθρωπον. Καί εἴμεθα ὅλοι, χάρις εἰς αὐτήν, τέκνα τῆς ἐλευθέρου (Γαλ. δ' 31), τέκνα τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία κατακτᾶται διὰ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὴν Ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἀγάπην.

Καί ἐάν οἱ ἀνθρώπινοι θεσμοὶ φοβῶνται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ δι' αὐτό τὴν ἀπεμπολοῦν, τὴν ἀγνοοῦν ἢ τὴν καταργοῦν, ὁ Θεσμός τῆς Ἐκκλησίας γεννᾷ τοὺς ἐλευθέρους ἐν Πνεύματι ἀνθρώπους. Καί ὅλον συγκροτεῖ τόν Θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας τό Πνεῦμα, τό Ὅποιον "ὅπου θέλει πνεῖ... ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ καὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος" (Ἰωάν. γ', 8). Καί τό ἀπροσδιόριστον τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ πέτρα τῆς πίστεως.

Ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία, ἡ Κυρία Θεοτόκος ἡ Παμμακάριστος καὶ ἡ Παραμυθία, ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὁ Κανάβης, ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος τοῦ Διπλοφαναρίου, οἱ Ἅγιοι συνολικῶς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δέν εἶναι φύλακες τοῦ νόμου, ἀλλά νομοθέται, κατὰ τό Ἅγιον Συμεών τόν Νέον Θεολόγον. Ὁ Θεσμός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι χ α ρ ι σ μ α τ ι κ ὸς καὶ τὰ χαρίσματα τῶν Ἀγίων λειτουργοῦν ὡς θεσμοὶ καθοδηγητικοὶ διὰ τό ἐκκλησιαστικόν πλήρωμα.

Δύναται ἀληθῶς καὶ ἐμπειρικῶς νά λεχθῆ ὅτι χαρισματοῦχοι δέν ὑπάρχουν, ἀλλά γίνονται, γεννῶνται διαρκῶς. Δέν τοῖς ἐδόθη χάρισμα ὡς ιδιότης στατική, ἀλλά ὡς εὐλογία ἡ ὁποία χαρίζεται διαρκῶς. Εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀληθῶς ἐλεύθεροι διότι συνειδητοποιοῦν τὴν ἐσχάτην ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ἀποστάλαγμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν αἱ διατάξεις τοῦ Διατάγματος τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι βλέπουν ὅλους τοὺς ἄλλους καλοὺς καὶ καθαρούς καὶ θεωροῦν τόν ἑαυτὸν τῶν "ὑποκάτω τῆς κτίσεως", ἔχουν τὴν χ α ρ ι ν τῆς συντριβῆς τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἐξουθενημένου. Δέχονται τὰ χαρίσματα τῆς ἔσωθεν ἀναπαύσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ. Δέν θεωροῦν οἰοδήτι ὡς κατόρθωμα οὔτε ἀξιοποίησιμον δυνατότητα πρὸς αὔξησιν τοῦ "κύρου" τῶν διὰ τῆς "ὑποτιμήσεως" τῶν ἄλλων, τοῦ περιορισμοῦ δηλαδή τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου. Ἐκπλήσσονται οἱ ἅγιοι ἐκ τῆς ἀφάτου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ αὐθορμήτως ἀποδίδουν, ἐπιστρέφουν αὐτὴν ἀμέσως εἰς τόν Δωροδοτὴν. Καί αὐτό καθιστᾷ ἀξίους τοὺς ἀγίους νά δέχωνται συνεχῶς νέα χ α ρ ι σ μ α τ α, μεγαλύτερα, πάναγνα, πνευματικά, εὐλογοῦντα τὰ σύμπαντα, ἀληθινὰ ἐπιτεύγματα. Καί αὐτοὶ ἐξακολουθοῦν οὐδεμίαν ἰδέαν νά ἔχουν δι' ἑαυτούς. Ἐχουν μεγάλην Ἰδέαν διὰ τόν Θεόν.

Καί μόλις γίνεται γνωστόν ὅτι ὁ κόσμος τοὺς τιμᾷ, παραξενεύονται, δυσανασχετοῦν, συστέλλονται. Καί φεύγουν εἴτε ὀπισθεν τοῦ παραπετάσματος μιᾶς ἐπιπλάστου μωρίας καὶ σαλότητος, εἴτε ἀγνοίας κατ' ἄνθρωπον, δηλαδή ἀληθινῆς ἐλευθερίας. Καί ἡσυχάζουν, διότι ζοῦν, παρακολουθοῦν καὶ συμβάλλουν εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ Αἵματος καὶ τῆς Χάριτος ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος.

Ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ,

Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι χ α ρ ι σ μ α τ α

τά όποια "άπαξ έδόθησαν τοίς άγίοις" (πρβλ. Ίουδ. 3), κατακτώνται όμως συνεχώς έν τή άνθρωπίνη διαδρομή. Καί κατακτώνται διά τοῦ βιώματος τής κοινωνίας έν Χριστῷ έντός τής παναρμονίου συμπαντικῆς λειτουργίας. Όμιλοῦμεν επί 1700 έτη περί έλευθερίας τής συνειδήσεως τοῦ άνθρώπου. Η Όρθόδοξος όμως Έκκλησία άνέκαθεν άλλ' ίδια κατά τούς έσχάτους τούτους καιρούς τών κοσμογονικών άλλαγών τοῦ παρελθόντος τραγικοῦ αιώνος προβλέπει, διαβλέπει καί μελετᾶ έν τῷ συνόλω αὐτῆς τήν "έπικράτησιν έν τῷ κόσμῳ τής ειρήνης, τής δικαιοσύνης, τής έλευθερίας, τής άδελφοσύνης καί τής άγάπης μεταξύ τών λαών καί τήν άρσιν τών φυλετικῶν καί λοιπῶν διακρίσεων", θά άποφανθῆ δέ συγκαλουμένης τής Αγίας καί Μεγάλης αὐτῆς Συνόδου.

Τά θεία δωρήματα ταῦτα βιοῦνται διά τής χάριτος έντός τής Θείας Λειτουργίας, κατά τήν όποίαν άποκαλύπτεται ή κοσμογονία. Δέν κατανοεῖται άνθρωπίνως τό μέγεθος τής έλευθερίας αὐτῆς τοῦ άνθρώπου καί τών φρονημάτων του διότι δέν γίνεται σεβαστή ή εικῶν τοῦ Θεοῦ, ό άνθρωπος. Καί έάν δέν αγαπᾶται ένωτικῶς ό συνάνθρωπος, δέν αγαπᾶται αληθῶς ό Θεός.

Είς τόν επίγειον βίον άφελῶς νομίζεται ότι "τά πάντα ρεῖ καί οὔδέν διαμένει καί οὔκ έστι δίς τό αὐτόν ποταμόν διαβῆναι" (Ηράκλειτος), ότι δηλαδή τά πάντα έρχονται καί παρέρχονται καί λησμονοῦνται, καί καλύπτουν τά άνθρώπεια λίθοι καί τάφος.

Ό Κύριος έδώρισε τό μυστήριον τής μνήμης έν έλευθερία διακηρύττων ότι "οὔδέν [...] συγκεκαλυμμένον έστίν ό οὔκ άποκαλυφθήσεται" (Λουκ. β' 2) καί ότι τά πάντα καταλήγουν εις τήν αλήθειαν τής έλευθερίας έν Αὐτῷ καί εις τήν αἴσθησιν τής δοξολογικῆς εὐγνωμοσύνης "ὑπέρ πάντων ὧν ἴσμεν καί ὧν οὔκ ἴσμεν".

Πέραν τών έξωτερικῶν διαφορῶν καί άποστάσεων, λοιπόν, πέραν τών έγκοσμίων έναλλαγῶν καί άπόψεων, πέραν τής "λογικῆς" Δύσεως καί Ανατολῆς, από καταβολῆς κόσμου έχομεν τήν φανέρωσιν τής άγάπης τοῦ Θεοῦ ή όποία ως έκρηξις έν σιγή διαλύει τό ψεῦδος τής άπάτης, χαρίζει εις ήμᾶς τήν αλήθειαν τής ζωῆς, ως εὐλογίαν έλευθερίας καί ένότητας, ως πορείαν έκπλήξεων όδηγουσῶν εις τήν άτελεύτητον Πορείαν καί πρός τό Πάσχα, τό όποιον εἶναι αὐτός ό ἴδιος ό Θεάνθρωπος. "Οὐ πρέσβυς οὔδέ άγγελος, άλλ' αὐτός Κύριος έσωσεν" (Ησ. ξγ' 9) ήμᾶς έν έλευθερία καί επ' έλευθερία. Εἶναι μεθ' ήμῶν όταν αναλαμβάνεται, "οὔδαμόθεν χωριζόμενος, αλλά μένων αδιάστατος" (κοντάκιον έορτῆς Θείας Αναλήψεως). Συμπαραστέκεται όταν φαινομενικῶς έγκαταλείπη τόν άνθρωπον. Καί χαρίζει, τέλος, τήν βεβαιότητα, ότι εἶναι πάντοτε παρών, φανερῶν τήν δόξαν Του έν τή άγάπη καί έν τή κενώσει, παρουσιαζόμενος εἰκονογραφικῶς ως Βασιλεύς τής δόξης έν τή Αναστάσει, έλευθερῶν εκ τών καταχθονίων τόν Αδάμ καί τήν Εὔαν, τόν άνθρωπον, αλλά καί κρεμάμενος γαληνίως επί ξύλου Σταυροῦ, έν έσχάτη ταπεινώσει.

"Μέγας εἶ Κύριε καί θαυμαστά τά έργα Σου καί οὔδεις λόγος εξαρκέσει πρός ὕμνον τών θαυμασιῶν Σου". άλλωστε "ὕμνος άπας ήττᾶται, συνεκτείνεσθαι σπεύδων τῷ πλήθει τών πολλῶν οἰκτιρμῶν" τοῦ Χριστοῦ.

Η ήμετέρα Μετριότης καί οί έν Αγίῳ Πνεύματι άδελφοί καί συλλειτουργοί έν Κυρίῳ, ιστάμενοι μετά τών Μυροφόρων Γυναικῶν έμπροσθεν τοῦ "κενοῦ μνημείου" θεωροῦμεν ότι "άποκεκύλισται ό λίθος" καί θεωροῦμεν έν έκστάσει καί έν τρόμῳ Αναστάντα τόν Κύριον, θανάτῳ θάνατον πατήσαντα καί έλευθερώσαντα ήμᾶς εκ τών δεσμῶν τοῦ σαρκίου καί τοῦ

παμφάγου ἄδου καί ζωὴν χαρισάμενον.

Μέ ἀφορμὴν τὴν ἀνάμνησιν, λοιπόν, τοῦ γεγονότος τῆς παροχῆς εἰς τοὺς χριστιανούς τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας τῆς πίστεως καί τῆς λατρείας των, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ ἐν δουλείᾳ κατ' ἄνθρωπον διακονήσαντος τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν ἐν Χριστῷ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, ἐκφράζομεν τὸν μόνιμον ἔντονον π ρ ο β λ η μ α τ ι σ μ ό ν, τὴν ἀγωνίαν καί τὴν διαμαρτυρίαν αὐτοῦ διὰ τὰς συνεχιζόμενας διώξεις ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, ἰδίᾳ ἐσχάτως πρὸς τοὺς χριστιανικούς πληθυσμούς τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς τῆς Μέσης Ανατολῆς, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζονται μέ συχνὰς δολοφονίας, ἀπαγωγὰς, διώξεις καί ἀπειλὰς ἐναντίον των, μέ ἀποκορύφωμα τὴν ἀπαγωγὴν τῶν δύο ἀγνοουμένων εἰσέτι ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ ἐκλεκτοῦ καί γνωστοῦ διὰ τὴν πνευματικότητα καί τὸ σημαντικὸν ἐκκλησιαστικόν, κοινωνικὸν καί ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χαλεπίου καί Ἀλεξανδρέττας κυρίου Παύλου καί τοῦ Συροϊακωβίτου Μητροπολίτου Χαλεπίου Ἰωάννου-Ἱμπραχίμ.

Συμμεριζόμεθα καί συμμετέχομεν εἰς τὸν πόνον, τὴν θλίψιν καί τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν οἱ χριστιανοὶ ἐν τῇ Μέσῃ Ανατολῇ καί ἐν Αἰγύπτῳ, καί ἰδιαίτερος εἰς τὸ παλαιόφατον καί πρεσβυγενές Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας, καί μακρὰν πάσης πολιτικῆς τοποθετήσεως καταδικάζομεν ἀπεριφράστως ἅπαξ ἔτι τὴν χρῆσιν πάσης μορφῆς βίας ἐναντίον των, ποιοῦντες ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς εἰς σεβασμὸν τῶν στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς ἀξιοπρεπείας, τῆς περιουσίας, γνωρίζοντες καί ἐπαινοῦντες τὸ φιλήσυχον καί εἰρηνικὸν αὐτῶν καί τὴν μόνιμον καί σταθερὰν προσπάθειαν ἵνα μείνουν μακρὰν πάσης ταραχῆς καί διαμάχης.

Ἐκφράζομεν τὴν ἀγωνίαν ἡμῶν ὡς Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως διότι χίλια ἑπτακόσια ἔτη μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων οἱ ἄνθρωποι διώκονται διὰ τὴν πίστιν καί τὴν θρησκείαν καί τὰς συνειδησιακὰς ἐπιλογὰς αὐτῶν.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον οὐδέποτε θά παύσῃ διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ πνευματικῶν μέσων καί τῆς ἀληθείας νὰ στηρίξῃ τὰς προσπάθειας δι' εἰρηνικὸν διάλογον μεταξύ τῶν διαφόρων θρησκειῶν, τὴν εἰρηνικὴν ἐπίλυσιν κάθε διαφορᾶς καί τὴν ἐπικράτησιν κλίματος ἀνοχῆς, καταλλαγῆς καί συνεργασίας μεταξύ τῶν ἀνθρώπων κάθε θρησκευάματος καί ἐθνικῆς καταγωγῆς.

Καταδικάζοντες ὡς ἀντίθετον πρὸς τὴν θρησκείαν κάθε μορφήν βίας, κηρύσσομεν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅτι μέγα ὡς ἀληθῶς "τό τῆς εὐσεβείας· μυστήριον· Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ" (Α΄ Τιμ. γ', 16), κυβερνᾷ τὸν κόσμον καί τὰ τοῦ κόσμου κατὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους βουλὰς καί τὰ κρίματα Αὐτοῦ καί πάλιν ἔρχεται ἐν δόξῃ ὡς δίκαιος Κριτὴς κρίναι τὰ σύμπαντα.

Αὐτῷ ἡ δόξα καί τὸ κράτος καί ἡ δύναμις καί ἡ τιμὴ καί ἡ προσκύνησις καί ἡ βασιλεία εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,βιγ΄, κατὰ μῆνα Μάϊον (ιθ΄)

Ἐπινεμήσεως C΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† ὁ Χαλκηδόνος Ἀθανάσιος, συνευχέτης

† ὁ Δέρκων Ἀπόστολος, συνευχέτης

† ὁ Πέργης Εὐάγγελος, συνευχέτης

† ὁ Θεοδορουπόλεως Γερμανός, συνευχέτης

† ὁ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Εἰρηναῖος, συνευχέτης

† ὁ Μύρων Χρυσόστομος, συνευχέτης

† ὁ Σασίμων Γεννάδιος, συνευχέτης

† ὁ Νέας Ἱερσέης Εὐάγγελος, συνευχέτης

† ὁ Ρόδου Κύριλλος, συνευχέτης

† ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Δαμασκητός, συνευχέτης

† ὁ Σιγκαπούρης Κωνσταντῖνος, συνευχέτης

† ὁ Αὐστρίας Ἀρσένιος, συνευχέτης